

Sensibilita filosofická / Filosofie jako „nákaza“

Filosofie se v něčem podobá nakažlivé nemoci. (Je to dost nevhodné přirovnání, asi jako když život přirovnáme k smrtelné nemoci, neboť nutně vede ke smrti.) Zajisté nemůžeme filosofii chápat jako chorobu, ale pokusme se čerpat z tohoto přirovnání. Není to jen náš absurdní nápad; už se vyskytli myslitelé, a ne zrovna nejmenší, kteří něco takového vyslovili již před námi (Bergson např. samo myšlení, zejména pak evropskou racionalitu považuje za slepou uličku vývoje či za přírodní omyl, scestí). Podmínkou infekčnosti je sensibilita, vnímavost. Zvířata, dokonce i nejvyšší a nejinteligentnější z nich, zůstávají zcela stranou, naprosto jim chybí jakákoliv vnímavost vůči filosofii. Filosofovat je schopen jenom člověk. Filosofování však není žádná přírodní výbava člověka, dokonce ani jen sklon k filosofování není člověku dán „od přírody“ (jak měl za to třeba Aristotelés), ale vznik filosofie je skutečnost historická (musíme tu být ještě opatrní s termínem „dějinná“), k níž mohlo dojít – a vskutku došlo – pouze na základě vynálezu (nikoliv tedy pouhého „objevu“). Tady přicházíme na první moment, jímž se filosofická nákaza odlišuje od nákazy virové nebo bakteriální: viry a bakterie napadají organismus zvenčí, kdežto pojmy a pojmovost si člověk musí sám vynalézat, vymýšlet. Když si někdo – snad Thalés – jako první vymyslel trojúhelník, vymyslel si tím něco jako velmi nakažlivé „agens“ (tak o tom mluví epidemiolog), které však samo nic nedělá. Trojúhelník není a nemůže být aktivní – a přece jsou někteří lidé jakoby posedlí přemýšlením o trojúhelnících a jiných útvarech v rovině nebo později v trojrozměrném prostoru. Myšlenka trojúhelníka není člověku vrozena, není mu dána „od přírody“ (diskuse hlavně sofistů, jsou-li slova jazyka a jazyk sám dány od přírody nebo se na nich lidé pouze domluvili, nevedla k výsledkům, protože ještě nedošlo k některým rozlišením, předně mezi slovem a pojmem, zejména však mezi pojmem a intencionálním předmětem). Vnímavost a v důsledku toho i náležitě intenzivní reaktivita některých lidí, pokud jde o geometrické obrazce a geometrii vůbec, tedy „posedlost“ geometrií nemůže být proto považována za nedostatek rezistence, jak by tomu chtěl onen obraz či příměr, z něhož jsme vyšli. (Příprava na výklad u Rožmitálu – pro Pince.) (Písek, 950829-1.)